

Sygn. akt V KK 73/20

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 22 grudnia 2020 r.
sprawy **J.M.**
skazanego z art. 190a § 1 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt IV Ka [...]
utrzymującego w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w K.
z dnia 23 października 2018 r., sygn. akt II K [...]

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego J. M. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 października 2018 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w K. uznał oskarżonego J. M. za winnego tego, że w okresie od września 2016 r. do kwietnia 2017 r. w W., w M. oraz w okolicach obu tych miejscowości uporczywie nękał K. C. poprzez śledzenie jej, znieważanie i pomawianie o takie postępowanie i właściwości, które mogą ją poniżyć w opinii publicznej bądź narazić na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywanego przez nią zawodu, nagrywanie zachowań pokrzywdzonej i robienie jej zdjęć bez jej zgody, również podczas wykonywania

przez nią obowiązków służbowych, dręczenie jej telefonami również w miejscu pracy, nachodzenie pokrzywdzonej w domu poza ustalonymi terminami kontaktów z dzieckiem, kopiowanie danych z jej telefonu komórkowego bez jej zgody oraz posługiwanie się nimi wobec osób trzecich, przez co wzbudził u pokrzywdzonej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia oraz istotnie naruszył jej prywatność, czym działał na szkodę K. C., tj. występku z art. 190a § 1 k.k., za co wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat i oddał oskarżonego na ten okres czasu pod dozór kuratora sądowego. Nadto, Sąd I instancji orzekł wobec J. M. zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość mniejszą niż 100 metrów poza ustalonymi przez sąd rodzinny terminami kontaktów z dzieckiem, na okres 3 lat, zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej K. C. zadośćuczynienie w kwocie 3.000 zł, zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej zwrot kosztów związanych z ustanowieniem pełnomocnika w sprawie oraz obciążył go kosztami sądowymi, w tym opłatą.

Po rozpoznaniu apelacji oskarżonego, Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt IV Ka (...), utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji, zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej zwrot wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem pełnomocnika w instancji odwoławczej oraz zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze, w tym opłatę.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego, zaskarżając go w całości na korzyść skazanego i zarzucając:

„I. uchybienie stypizowane w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., bowiem skazany nie posiadał obrońcy na etapie postępowania przygotowawczego oraz przed Sądem I instancji wówczas, gdy w sprawie zachodziła obrona obligatoryjna, z uwagi na fakt, że:

1) zachodziła uzasadniona wątpliwość, czy skazany miał zniesioną bądź ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem;

2) zachodziła uzasadniona wątpliwość czy stan jego zdrowia psychicznego pozwalał na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny;

II. rażące naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to:

1. Art. 7 k.p.k. w zw. z art. 79 § 2 k.p.k. poprzez niewydanie przez Sąd I instancji postanowienia stwierdzającego niezbędność udziału obrońcy w postępowaniu, wówczas, gdy w rzeczywistości zachodziły ku temu przesłanki, a w konsekwencji doszło do naruszenia prawa oskarżonego do obrony;

2. Art 410 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. oraz 201 k.p.k., poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy na rozprawie 11 września 2019 roku, o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych z zakresu psychiatrii, wówczas, gdy opinia przeprowadzona w toku postępowania przed Sądem I instancji jest niepełna, bowiem nie wyjaśnia ona rozbieżności we wnioskach pomiędzy nią samą, a wydaną uprzednio opinią w innym postępowaniu;

3. Art. 7 k.p.k. poprzez:

1) dowolną a nie swobodną ocenę zeznań pokrzywdzonej i wyjaśnień oskarżonego, prowadzącą w konsekwencji do przyznania wiarygodności zeznaniom pokrzywdzonej, a odmowy przyznania wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego, iż J. M. przełamał zabezpieczenie do konta pokrzywdzonej na portalu społecznościowym (...) i bez jej wiedzy i zgody skopiował zawartość telefonu, a jedno zdjęcie upublicznił, wówczas gdy oskarżony czynu tego się nie dopuścił, jako że nie jest możliwe podczas logowania odczytanie wcześniej zapisanego hasła i późniejsze zalogowanie się z innego urządzenia;

2) dowolną, a nie swobodną ocenę całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności zeznań świadków pośrednich, będących w relacjach koleżeńskich z pokrzywdzoną, iż J. M. działał z zamiarem bezpośrednim nękając pokrzywdzoną, wówczas, gdy w rzeczywistości działania oskarżonego motywowane były nadopiekuńczością i troską o należyłą opiekę nad córką;

3) dowolną, a nie swobodną ocenę, jako wiarygodnej, wydanej w sprawie, opinii, przez biegłych psychiatrów, negującej istnienie zaburzeń psychicznych u oskarżonego, wówczas gdy opinia biegłego psychiatry i psychologa była przeciwna

— stwierdzała zaburzenia psychiczne u oskarżonego, a w szczególności opinia biegłych psychiatrów nie wyjaśniła czy zaburzenia u oskarżonego mogły nasilać się okresowo, a także nie odniosła się dostatecznie do wcześniejszej opinii wydanej przez lekarza psychiatrę i psychologa, a zachowanie oskarżonego budzi poważne wątpliwości, co do zdolności rozpoznania przez niego znaczenia czynu, jak i pokierowania swoim postępowaniem;

4. art. 78 k.p.k. poprzez nierozpoznanie wniosku oskarżonego o wyznaczenie obrońcy z urzędu, jaki złożony został przez niego na drugiej stronie w piśmie z roku 2018, a zatytułowanego: „wniosek o uchylenie badania lub odroczenie badania przez kolejnych dwóch biegłych psychiatrów. Natomiast prośbę o badanie ambulatoryjne rozszerzone”, w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, a w konsekwencji naruszenie prawa oskarżonego do obrony.

Podnosząc powyższe, autor kasacji wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy w K. wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co skutkowało jej oddaleniem na posiedzeniu bez udziału stron, wyznaczonym w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie przypomnieć należy, że zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Nie może być natomiast wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary. Art. 523 § 2 k.p.k. stanowi natomiast, że kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Ograniczenie to nie dotyczy kasacji wniesionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k.

Z oczywistą bezzasadnością kasacji mamy natomiast do czynienia wówczas, gdy treść sformułowanych w niej zarzutów oraz ich uzasadnienie w sposób jednoznaczny, oczywisty i niebudzący jakichkolwiek wątpliwości wskazuje,

że eksponowane w nich uchybienia Sądu odwoławczego są nietrafne. Oczywiście bezzasadność kasacji zachodzi w sytuacji, gdy już w wyniku pobieżnej analizy zarzutów w niej zawartych nasuwa się spostrzeżenie, iż nie są one trafne, a przedstawione w niej wnioski nie odpowiadają zaistniałym w sprawie realiom procesowym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt V KK 397/17). Taka sytuacja zaistniała właśnie na gruncie przedmiotowej sprawy, skoro żadnemu z zarzutów podniesionych w nadzwyczajnym środku zaskarżenia wywiedzionym przez obrońcę skazanego nie można przypisać przymiotu słuszności.

Wobec treści wyroku Sądu I instancji orzekającego wobec J. M. karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz treści wyroku Sądu odwoławczego, utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Rejonowego, jedynym dopuszczalnym zarzutem, spełniającym wymogi zarzutu kasacyjnego, okazał się zarzut pierwszy, wskazujący na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. Co prawda formalnie jest on zarzutem poprawnym, to jednak w realiach niniejszej sprawy, całkowicie pozbawionym uzasadnienia, a w konsekwencji zupełnie chybionym.

W aspekcie analizowanego zarzutu wspomnieć wypada po pierwsze, że bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., uzasadniająca wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, zachodzi w sytuacji braku posiadania przez oskarżonego obrońcy w sytuacjach przewidzianych w tym przepisie, ale wyłącznie na etapie postępowania sądowego, a nie przygotowawczego. Po drugie, w realiach niniejszej sprawy nie zachodziły podstawy do obrony obligatoryjnej oskarżonego. Co istotne, podczas pierwszego przesłuchania w toku postępowania przygotowawczego oskarżony J. M. oświadczył, że jest zdrowy, nie leczy się odwykowo, neurologicznie ani psychiatrycznie (k. 112-113). Na pierwszym terminie rozprawy - w dniu 27 lutego 2018 r. - oskarżony nie korzystał z pomocy obrońcy. Po tym terminie rozprawy Sąd meriti zwrócił się do wydziału rodzinnego o wypożyczenie akt sprawy rodzinnej dotyczącej ograniczenia władzy rodzicielskiej i ustalenie kontaktów z małoletnią córką. Z uwagi na fakt, że w aktach sprawy rodzinnej znajdowała się opinia sądowo-psychologiczna z dnia 4

lutego 2018 r., z której wynikało, że u J. M. rozpoznano osobowość paranoiczną o charakterze trwałym, która to okoliczność uniemożliwiała mu sprawowanie samodzielnie bezpośredniej pieczy nad małoletnią, Sąd Rejonowy procedujący w sprawie karnej, postanowieniem z dnia 8 marca 2018 r., ustanowił dla oskarżonego obrońcę z urzędu w osobie adw. P. W.. Nadto, Sąd dopuścił również dowód z opinii dwóch biegłych psychiatrów na okoliczność poczytalności oskarżonego w dacie czynu oraz zdolności do samodzielnego udziału w rozprawie i prowadzenia samodzielnej obrony. W dniu 10 kwietnia 2018 r. biegli psychiatrzy wydali opinię, w której stwierdzili, że oskarżony w dacie zarzucanego mu czynu miał zachowaną poczytalność i jest on w stanie prowadzić samodzielnie obronę w sposób rozsądny, nie jest konieczna pomoc obrońcy. Biegli nie stwierdzili u oskarżonego choroby psychicznej w sensie psychozy ani upośledzenia umysłowego i jednocześnie uznali, że rozpoznane wcześniej cechy osobowości J. M. nie mają wpływu na jego poczytalność. Uznali, że ma on właściwą orientację w zakresie norm i zasad życia społecznego (k. 382-384, t. II). W związku z treścią powyższej opinii, Sąd I instancji postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2018 r. uznał, że udział obrońcy z urzędu w sprawie jest nieobowiązkowy i zwolnił adw. P. Wołodźko z jego obowiązków, przyjmując za podstawę swego rozstrzygnięcia treść art. 79 § 4 k.p.k. Oskarżony nie kwestionował tej opinii w toku postępowania pierwszoinstancyjnego. Dopiero w toku postępowania odwoławczego okoliczność tę podniósł obrońca oskarżonego i wnioskował o dopuszczenie dowodu z opinii dwóch biegłych psychiatrów. Sąd II instancji na rozprawie w dniu 11 września 2019 r. oddalił przedmiotowy wniosek, czyniąc podstawą swojej decyzji treść art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. Jak zatem wykazano wyżej wobec J. M. nie zaistniały okoliczności obrony obligatoryjnej, co czyni zarzut kasacji oczywiście bezzasadnym.

Natomiast pozostałe zarzuty kasacji – wskazane w pkt II.1-4 kasacji - są na gruncie niniejszej sprawy niedopuszczalne z mocy ustawy, a to z tego względu, że nie wskazują na zaistnienie którejkolwiek z bezwzględnych przyczyn odwoławczych z art. 439 § 1 k.p.k., a na obrazę innych przepisów procedury karnej. Tymczasem, jak już sygnalizowano powyżej, w przypadku skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, możliwość skutecznego

wywiedzenia kasacji na korzyść skazanego przez jego obrońcę ograniczona jest wyłącznie do wykazania którejś z przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k.

Kierując się przedstawioną powyżej argumentacją, nie dopatrując się w przedmiotowej sprawie zaistnienia sygnalizowanej przez obrońcę skazanego bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. ani żadnej innej bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy na podstawie art. 535 § 3 k.p.k. rozstrzygnął jak w postanowieniu.

Sytuacja materialna skazanego nie uzasadniała zwolnienia go od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, dlatego też Sąd Najwyższy obciążył Jacka Madurę tymi kosztami.